

Bestemmelsen i Loven af 19de Februar 1861 § 2, og at den Tid maaffee ikke var fjern, da Ploven vilde gaae over den Jord, hvor hans Bugge havde staaet". Ja, det er nu meget smukt at have en saadan Interesse for sin Fædrenejord, og det er meget behageligt for dem, der ere saaledes situerede, at de kunne frede om et Sted, hvor deres Bugge har staaet og overantvorde det til deres Børn, Børnebørn og Børnebørnsbørn. Men er Jorden end Meget, er den dog ikke Alt, vi Andre have ogsaa Steder, hvor vor Bugge har staaet, og der gaaer Ploven ogsaa stundom henover, uden at vi derpaa kunne bygge nogenformelst Forbring for vort Bedkommende. Sagen er den, at aldrig har denne Fæstet, hvad enten den nu er Medeiendomsret eller ikke, eller hvad enten den hviler paa Tradition, Villighed eller Retsadkomst — aldrig har den, siger jeg, været saaledes forstaaet, at den i ethvert enkelt Tilfælde skulde kunne omsættes til en for Individet gjældende Ret, som Staten maa træde til for at fyldestgjøre, naar ingen Anden vil gjøre det. Det gaaer imidlertid denne Lov ud paa at gjøre; den er den første, som siger, at i det enkelte individuelle Tilfælde skal der erkjendes at være en Ret for den bestemte Fæsters Slægt, og denne Ret skal Staten fyldestgjøre, da vi titide havde forsonit at lade Godseieren eller de heldigere Fæstere selv gjøre det. Deri ligger den store Fare ved Loven, at den kommer ind paa en heelt ny Wei. Den vil maaffee i dette Dieblit ikke synes at kunne drage store Følger efter sig; thi hvad kan der være Tale om? Det Hele bliver „en Omsætning af Activer“, som den høitærede Finanzminister sagde — hvortil jeg dog skal bemærke, at vi skulde være noget varsomme med de Activer, vi have, idet vi fortære vore gode Activer og bevare de flette. Men det Væsentlige er ikke, at der disponeres over saamange af Statens Midler, der sættes fast paa længere Tid, men vi komme ind paa en Wei, som det ikke er muligt at overse, thi det er sikkert, at efterhaanden som Lidenne skrider frem og Selveiendom griber mere og mere om sig, saa maae flere og flere Fæstere falde som Offre for de Bestræbelser, Bunde-

standen selv har skabt. Det er Bondestanden selv, som har skabt Bestræbelsen for Selveiendoms Indførelse, og den maatte være blind, som ikke saae, at denne Bestræbelse, skjøndt den i Diebliffet kan hjælpe de enkelte Individer her og der, dog for det Første maatte kræve mange og store Offre, samt at dernæst Selveiendoms Indførelse er Fæstebondestændens Undergang som Bondestand. Der kan ikke mere være Tale om smaa Landbrug, drevne af en egentlig Bondestand, saasnart Selveiendom er bleven saaledes gennemført, at den er bleven Reglen, og Fæste Udtagelsen. Bondestanden vil altsaa forvinde — man troer, der er Fordele derved, der kan ogsaa være Mangler; men Bondestanden vil under alle Omstændigheder forvinde — men den har ikke Ret til i det Dieblit, da denne Overgang foregaaer, og i det Dieblit, da Staten netop bidrager til at skaffe saa mange som mulig af de hidtilværende Fæstere Eiendomsret over den Jord, de hidtil have brugt — Bondestanden har ikke Ret til, siger jeg, da at kræve for nogle Enkelte af sin Midte yderligere Offre af Staten, Offre som dem, der paalægges ved denne Lov. Det er min Overbeviisning, at ved at gaae ind paa en Lov som denne kommer man ind paa et fuldstændigt nyt Grundlag for den hele Landholvgivning, og jeg maa tilstaae, at jeg er overrasket og bedrøvet over, at en Regjering som den nuværende har stillet sig til Loven, saaledes som den har. Den har gjort Indsigelser, den har gjort Vansteltigheder og den har næret Betæneligheder ved en og anden Bestemmelse deri; men Principet har ikke fundet Modstand fra Ministerebænken, og jeg troer, det er saare stor Skade, navnlig naar den høitærede Indenrigsminister dog seer Sagen saa klart, som det viser sig, at han saae den, da vi behandlede Sagen forrige Gang. Jeg stemmer imod denne Lov, ikke fordi jeg af mit Hjerte jo kunde ønske at hjælpe paa den 10de Familie, som offres for de 9 andre, og vel vilde være med til at gennemføre Foranstaltninger, som indenfor de rigtige Grundsaetningers Omraade kunde gjøre Byrden lettere for de Bedkommende, men fordi det er min Overbeviisning, at vi ved at vedtage det komme ind paa en ny og farlig Wei, som vi